

Alonso XIII

Joguina en un acte y en prosa catalana, original de "Un servidor seu"

Peró.

Estrenada en lo teatro del "Centre Català" la nit de pasqua del any 1894.

Buenos Ayres.

Personatjes.

Dª Elvira.

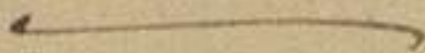
Inés.

D. Simón

Cosme.

Alonso.

Lino.

Es propietat meua.

Acte unich

2

Lo teatro representa una sala baixa d'una casa acomodada d'una població de la costa. En el fondo una veïra gran que dona al jardí: dos portes laterals. Comença a clarejar.

Escena 1^a

Al aixecarse 'l teló, després d'un moment de pausa, ~~veiem~~ ^{veiem} las sis en lo campana de la vila: a poch surt Lino ab un gossat faldé en brassa y ab molt misteri ^{de la 1ª porta dreta, y} se n va per la 2ª porta esquerra. Al moment d'haver sortit Lino apareix D. Simon treyent lo cap per la 1ª esquerra y quant ho indiqui el dialech, fa lo mateix Ynés ~~que~~ ^{per} per la 2ª dreta.

D. Sim.

Ynés

Re: tranquilitat! Ya estava consumat 'l crim!

Silenci sepulcral! Ya deu ^{surtint} haber deixat d'existir!

D. Sim.

Ynés

Com estem?
Que hi ha? ^{a un temps}

D. Dim. No sé res; pero ja sabs que a las sis....

Ynes Per aixó: are acaban de toca

D. Dim. Jo crech qu' estará despaxat perquè n Lino apesar de ser un mussol, per aquets aduntos, es un trunfo.

Ynes Creurias papà que ja m penadeixo....

D. Dim. També n tinch un remordiment, pero no hi ha mes, aquets personatjes no son de la meva lliga, y nosaltres ls militants aixis que un us destorba ja sabs com ho arreglem...
Cuatre balas y a cenar con el diablo.

Ynes Si pero...

D. Dim. Ls hi tinch un odi... a muerte.

Ynes També jo; pero calculi que ja fa dotze, y aixó ja comensa a esser molt grave...

D. Dim. Y la mare!

Ynes L' he deixada dormint

D. Dim. Quina sort hem tingut!... Calla! sento soroll... qui del llop parla....

Escena 2^a.Dits Lino per la porta 2ª esq^a.

=

Ynes No qu' es en Lino

D. Jim Coma' esta'?

Lino Ya descansa ~~mi~~ comendatit

Ynes Y com t' has arreglat?

Lino Molt sencill. Ahi a' la nit cuant ja tothom dormia vaig sentir al carre remor com si resquesin una porta: sobresaltat, brinco del llit y vaig anar cap a la finestra, obro una mica el portico al molt cuidado per no ser vist y veig qu' era la Pauleta. Al moment me va' venir una gran idea y vaig dir per mi mateix: ja t' tinch. Com que l' Alonso esta' boig per ellas, vaig pensa' festa entrar y aixis ell deixara' a la mestresa: es l' inich medi. Y del dit al fet. Surto: crido a la Pauleta, entra' l' meu quarto y al cap de cinch minuts ja tenia a n' al meu home alli, com si diguesin la victima en manos del verdugo. He acabat de pasar la nit en vetlla y aixis que han ~~donat~~ tocat las sis l' he portat a fer com-

panyia a n' als seus germans.
D. Dnin Brabo, hombre! Mereces la cruz de San Fernando.

Lino Gracias ~~mi~~ comentant!

Ynes Y la Pauleta?

Lino Ave vaig a fe' que s'en vagi.

D'Elv.

Desde dnis

Alonso! Alonso!

D. Dnin Ella!

Lino Ya hi som!

Ynes Yo me'n vaig al meu quarto; no vuy sentirho.

D'El.

Dnis

Alonso! Alonso!

D. Dnin Si, lo milló sera'. Cada cuñill al seu cau

D'El. Alonso! Alonso!

D. Dnin Manos a la obra. a Ynes Cuidado ab lo parlar.

Ynes No tingui pó

Lino Lo que's a mi no'm pesca.

D. Simi

Alla' veremos.

Tots se'n van cada cual a son cuarto
Escena 3^a.

9ª Elvira que surt per la 1^a 8^a.

Alonso! Alonso! No hi es! No'm respon! Ay pobre de mi!
Que sera d'ell? Si també...? Que desgraciada joch, Deu meu!
Alonso! Alonso! ~~Fill meu!~~ Ca' no respon! Lo que a mi'm
pasa no li pasa a ningú de seguí. Com jo pogués descubri
al autor de la meua infelicitat, li juro que li arrencaba los
ulls de viu en viu. Alonso! Però que fan la gent d'aquesta
casa. enidant Simon. Ynés. Lino. Ah! no, no, jo haig de
remoure la terra fins a trobarlo.

Escena 4^a.

Dª Elvira y D. Simon.

D. Sim. Que passa?

Elvi. Ay! Simon, estem perduts!

D. Sim. Como?

Elvi. En aquest poble hi ha' algu' que no vol mal, no hi ha' mes.

D. Sim. Y quien es? Que me lo traigan

Elvi. Parla catala' home.

D. Sim. Ay, sens raho': la costum.... Que tens?

Elv. L^o Alonso....

D. Sim. Que?

Elv. Ha desaparecut.

D. Sim. Que m'ontas?

Elv. Com sents! Deu meu! Una dotzena en menos de trenta dias

D. Sim. Sembla mentida!

Elv. Ves; fes fe' una crida

D. Sim. No guanyarem pel nunci.

Ehr. Posa anuncis per ~~tots~~ ~~los cantons~~ las cantonadas.

D. Sim. Pero dona, no sabs la trifulga que tenim avuy ab lo casament de la noya?

Ehr. Nada, nada; prime' es l' Alonso.

D. Sim. Considera qu' avuy es ~~de~~ te' que firmá' l' contracte matrimonial, que tothom esta' citat per las ~~de~~ d' aquest demati, y que...

Ehr. Deixan tot tot Simon. MIRA, digas que'l que m' presenti viu o mort a l' Alonso, se li donara unaansa de gratificacio (si, de plom!)

D. Sim. Corre Simon, corra.

Ehr. Ya vaig dona, ja vaig.

D. Sim. No deixis res per remoure.

Ehr. Pero, considera...

D. Sim. Anda home, anda.

l'acompanya fins a la porta.
 Escena 5a.

D. Elvira sola

Ay Deu meu! Mm animallet tan mono, tan dòcil! No sé pas si podré resisti aqueixa irreparable pèrdua. De dotze no haberne pogut troba' ni siquiera un! Sembla mentida! No hi ha' mes per aqui ^{hi ha} una mà oculta que vol acabá ab mi, no potsé altre cosa

Escena 6^a

Ola y Ynés

Ynés

Bon dia mamá,

Elvi

Ola Ynesita. Oy que vens be. MIRA, vinya ab mi que m'ajudarás a buscarlo.

Ynés

Què has perdut?

Elv.

Ya t'ho pots pensa'. L'Alonso que no ^{surts} ~~l'hebo~~ per mes que ~~l'he~~ erdat. que m' esgargamello cridantlo.

Se'n van cap al jardí.

Escena 7^a

Lino surtint y a poch D. Cosme al escopeta, y sarro.

Vaya ja s'ha aixecat! Ya ^{ténim a} ~~esta~~ tothom sobre las armas. Veurem en que parava, aquest misteri

Cosm.

Lino!

entrant

Lin

Presente, mi capitán

Cosm

Y el comandante?

Lin

Ha ^{sarrit} ~~sarrit~~, mi capitán.

Cosm.

Y las señoras?

Lin

En el jardín. Je! je! je!

Cos.

Eh?

Lin

~~Sin duda están esperando las doce, porque el notario~~

Cos.

~~Ya son doce veces con esta.~~

Lin

~~En cuanto a eso, mi capitán, ella tiene la culpa.~~

Cos.

~~Tienes razón: hace dos años...~~

Lin

~~Dos años?~~

Lui Dehnen està esperant ab ansia las ~~deus~~ porque el notari...

Cos. Ya van sis vegadas ab aquesta...

Lui Ab quant ab aixó, jo crech qu'es ella qui té la culpa de tot.

Cos. Ya ho crech. Tá dos anys...

Lui Dos anys?..

Cos. Justos. El comandant y jo vam deixa' Barcelona per veni' al desterrar nos a n'aquet poblet de mala mort, un any deyanes de la mort del primé marit de la seva filla. Dos oficials del exercit viure ~~viure~~ aqui! Sembla mentida! no es veritat?

Lui Si pero en cambi, el comandant va' trova' un senyora, jove, bonica y abí precisament va' fe' dos anys que's va' casa', dich que va' torna' a casarse, justament el dia que vosté va' abrevirde a ^{demana' la} ~~declararse a~~ ^{ma' de la} ~~la~~ ^{seva} seva filla.... Molt llarga es la fecha... y m' semblaba qu'es hora ya de que aixó se cabi.

Cos. Perque?

Li. Perque hay moros en la costa, capitá

Cos. Moros?

Liu Vull dir que hi ha un tenorio que ronda per aquets voltants.

Cos. Hola, hola! Conta, conta.

Liu Fa quinze dies que vaig pendre la filiació a un paísí flach y estrany
~~a la part de la tapia del jardi...~~ ^{per la part} y m' sembla que va en busca de faldillas

Cos. Pero tu creus que no busca a la filla del comendant?

Liu No sembla que no.

Cos. Sabs ahont viu?

Liu A la tercera casa de dora la platja

Cos. Bueno! Ya venré...

fin

Liu Com te dich.

Cos. Calla. Ell ve.

Liu Haurá entrat per la porta del jardi.

Escena 8^a

Lits D. Simon y D. Elvira

Qui. E' ha asseguro que com als altres hi fet posar anuncis per tots
los cantons a mes de la corresponent crida.

Els. Pobre Alonso! Van mono! No podré veusti aquesta... Adios, capitá:
tot tant que vai parlat Per casualitat hauria vist a l' Alonso?

Cos. Desgraciadament... no l' he vist.

Els. No puch arribá a compendre la fatalitat que cau sobre els meus gosos...
dotze en porto ja de perduts en poch temps.

Cos.

Es particular

mirant a D. Juvén.

Luis ment ah! ah! ah!

Qui. Vols callá, animal! Largo d'aquí

Luis (Media vuelta, ar!)

Ben va!

Els. Y en dotze no habe' pogut trovarne ni un! Sembla mentida. Vols di
que has fetat ~~veus~~ tots els pasos y has donat veus...

Qui. Comem hi, veus y ^{anuncis} papes, y ^{anuncis} papes y veus, no t' ho dich?

Cos. Y qu' hes un fet! No' ls he llegit senyora!

Elv. No ho estranyir tuch un cap! Ah! No descuridaba ~~de~~ darli una bona noticia Don Cosme. Ynesita sembla que s' decideix... y aquesta vegada...

Cos. Si? Crequi donchs que per mi ^{sera avuy} ~~avuy~~ sera el dia mes feliç de la meua vida!

Escena 9^a

Dits y Ynés

Aquí aqui la tenim

Sin. ~~Aquí tenim a Ynesita.~~ a Cosme! (Pois tiço home, pois tiço!) Bon dia filla meua.

Cos. Señora...

Sin. Y be, filla meua...

Yn. Papá, no está sol...

Sin. Sol estich! La mamá no si conta, y D. Cosme sen el teu futur capis... tam-
poch debem contarle

Cos. Sens embarg señora, si vosté exigeix... ademan d' anar

Ynés. No, quedis capitá; es necessari que vosté sápigat també lo que vaig a dir

a'n' al papa.

{ Yucí va' a' apretar las enons a' Elvira
mentras que D. Simón y Cosme parlan
ap-

Ha llegit la carta d' aquest jove que viu aquí a' la vora del mar?

Elv.

ensemyantat Si.

Yuc

Creu vosté que m'è estima?

Elv.

(Pobre Yucí) T'inch pò que t'enganyés...

D. Di.

a D. Cosme Vas a' veure. a Elvira Parla, filla, veyam. Que es lo que tens
de dirme?

Yuc

Papa, ab asuntos de matrimoni...

D. Di.

Y bé... qué?

Cos.

(Ya hi tornem!)

D. Di.

Ves a' passeig!

Elv.

Escollala home... potsé...

Yuc

He ~~he~~ experimentat per mi mateixa las penas y amarguras que porta mol-
tas vegadas el matrimoni, per no temer ls perills d' una unió poch feren-
ditada.

D. Sini. Premeditada, després que ja' dos anys qu' estens parlan de lo mateix?
 Yu Pero ya ven que la ~~meua~~ ^{meu} ~~qualitat~~ ^{estat} de vindar y la ~~meua~~ ^{meua} situació espe-
 cial, ^{meua} m' fan esperar.....

D. Sini. En fin, te concedeixo dos horas de amnistia. No us burlaren cues de mi.
 El teu marit era un pilet que m' va enganya' indignament; m' va di-
 que gosaba ^{una salut molt bona} de molta salut y s' ha mort!

Yu Aixó t' donara' a' compendrà ^{ja'} lo que a' m' ~~esta~~ ^{esta} un esposat.

D. Sini. Si, casant-te ab un desconegut. En fin, filla, escolta; ets major de edat, pots
 fer lo que t' donqui la gana: pero si tornas altre vegada a' fer la pantu-
 mina de desprecia' al meu amic D. Cosme, valent militar ^{de nostre Espanya} ~~fuera del hogar pa-~~
 arivas a' consulta' lo que t' dicti el cor, ahont vulgas, pero ~~fora de casa.~~ ^{terno.}

Cos. (Diable!)

Yu Si, li demano llibertat d' elecció hasta l' hora de firma' ls contractes...
 sera' una carera... una ^{tormenta} ~~tormenta~~ ... lo que vostis vulgan: pero li suplico
 papa' y a' ~~vostis~~ també capitá. Accedeixen a' m' aquesta exigencia; ls hi
 juro que sera' l' ultima.

Accedim Cosme?

D. Juli.

Accedim Simplicio?

Cosme

(Prepara que...)

D. Juli.

Deixam fe' home: Ya son las set... el notari vindra a las nou... si vols vestirte y pensa, no tens mes que el temps preces: ab aixó, ja ho sabe

José

Gracias papá y també a' vostre don Cosme. (Aquell tan jove y guapo y aquell tan vell y lluy... que fare'?)

Elvira

Mira Simplicio: al que portí l'Alonso donali ^{Cinck pesetas} ~~una napoleon~~ (sic va)

D. Juli

~~Una napoleon~~ Be' está be' (Una cosa ahont ja se' li donare'!)
Cinck pesetas!
(Lo que li donre sera una puntada de peu ahont jo sé y m' callo)

Escend

José y Cosme

José

Vens! Vens! quina mania ha agafat aquesta dona! Yo mes nu' estimaria que li donqués per... en fui per tocá... el piano, pero aixó!

Cosme

Ay! ^{Simón!} ~~Comentant~~ Jo m' alegraria que a la meua li donqués per una parió inofensiva com aquesta... Es una garantia... una seguritat...

Sami

Tot lo que vulguis, pero ~~enquesta~~ ^{siempre} ~~una~~ ^{no} recorda la mort del meu pobre jerman. No podria haberte casat al San Roch que hauria sigut de la seva colla.

Escena. 11

Dite y Luis

Comanchant

Que pasa?

Hei ha' un subjecte...

Que vol?

Qui que ha de parla' ab voste'

Digas qu' eutri.

(a Coman) Es el Benorio.) Esta be'.

Perfectament!
Vayam qui sera
alla veurem!

Escena.

Dite y Alonso y Luis

Luis

Sami

Luis

Sami

Luis

Sami

Luis

Coman

Sami

Cos.

Alon.

Servidos.

Siri.

Molt senyo meu! s'asenta

Alon.

Bon dia tuigan

Cosm.

Bon dia.

Alon.

~~Senyo~~ ^{mentant} ~~Cosm.~~ ^{mentant} vrich a molestarlo ---

Siri.

Voste dirá: ^{quinze minuts}

Alon.

Ta cosa ~~de~~ ^{mentant} que'm pasejaba per la vora del mar, quant veig a certa distancia un objecte que's bellugaba a flo' d'aigua. ^{Al} ^{truch} ^{la} ^{levite}, ~~donc~~ ~~una~~ ~~dolena~~ ~~de~~ foyig un cabruet y prof d'ubre; no ve' havia canuiat cent passat quant me trobo a un pobre gosset ofegant, y han causat, que si no es per mi, no hauria ~~quon~~ vist may mes el sol.

Siri.

(Dimoni!)

Alon.

Teria una corda lligada al coll, lo que indica qu'ha sigut victima d'un crim premeditat: axi es que pensave encara que tenia al devant al sen' infame asesi---

Cosm.

Eh!

Alon.

~~Al~~ ~~on~~ ~~comentat~~ per clavarne las dents a l'espatlla.

Seni
Alon.
Seni
Alon.
Seni
Alon.
Seni
Alon.
Seni
Alon.
Seni

Molt ben fet.

Lo que prova que ab això de gratitud, hi ha gossos que valen tant com
ls homes.

Y com es, senyor meu, que ha retingut al gos ~~deu~~ ~~mirant~~, sense tornar al
seu duenyos

Permetem

Sab qu' això es molt mal fet?

Com!

Juga' ab el sentiment. - ab el desconol d' una familia entera.

Pero faci el favor d' escoltarme.

Possi ^{recare} ~~recare~~ ^{comendat} ~~comendat~~ a demanarme la recompensa? -

No, ~~comendat~~, o al menos en clare de recompensa, sols desitjo que m' m' admeti
en qualitat de vehi per demostrarli ~~meu~~ els meus honoros sentiment

Això es diferent. Fari' el favor de sentarse.

{ Li posa una cadira al mitj de la escena. Simplicio y Cosma queda
dret un a cada costat ab los braços crussats mirant al publich.
Alonso s'adenta: veuent la posicio y mutisme dels dos torna
la cadira a son lloch y baixa al prosceni.

Sini Que deya?

Alon Ni una paraula: no he parlat.

Sini Vosté' ení a Eoret?

Alon Si, senyó

Sini Y per quin motiu?

Alon Primerament per la hermosura del paisatge ... jo soch molt agraete ... y después per el gust de tracta' als seus habitants.

Sini Y digui: te alguna altre carrera ^{a mes de la} que ~~la~~ de salva' gossos? ~~que s'ofeguin?~~

Alon Si senyó: estudio per abogat.

Sini Per abogat! Sents... Cosme! ... Abogat. (s'asenta)

Cos. Je! je! je! Els joves d'aruy dia tots son Abocats s'asenta.

Sini En els meus temps els joves eran militars...

Alon Jo tenia molta afició a la carrera de las armas, ^{comendant} ~~comandant~~; pero desgraciadament soch curt de vista ... y la ~~meua~~ salut ... com sempre m'he criat ^{desmerit} ~~tant promet~~...

Sini ~~Curt de vista~~ ... Cosme ... eh! Sents Cosme? Curt de vista! ... eh?

Cos. Ya, ja! ave tots son curts de vista.

Sini En el meu temps tots servian: hasta els mocosos.

Cosm. Hasta els donetas.

Soni. Puch tenir l'honor y la dita de saber la gracia de voste'?

Alon. Alonso Muñiz

Soni. Muñiz! Ah! no, no pot ser... es impossible. Li prohibeixen terminantment dirse Muñiz

Alon. Y perque?

Soni. Perque he conegut en la guerra d'Àfrica, un Muñiz, coronel als vinticuatre anys, general als trenta, a qui jo aprecio com el valent entre els valents, y que de seguir no hauria sofert ni un segon que set l'parsejessin, com jo m'parsejo a voste' fa deu minuts.

Alon. Pues mirè ja estava ^{jo} si li romps el cap a n'aqueu, o no li romps, pero el que trenca paga. Ademés, com esta fent un elogi del papa.

Soni. Del seu papa? Com!

Alon. El general Muñiz ^{Preciament} Aquí tinc una carta ^{escrita d'ell} del seu ~~pare~~ ^{pare} y lletres, ~~comunal~~.

Soni. Com! Voste' ~~no~~ ^{hequit} Y es veritat... just! Heu veus Cosme? Paraula d'honor que's

Alon. fill del general Muñiz.

Cosm. Paraula d'honor.

Soni. Per mots anys.

Jove. Y voste' havia pensat rompreu el cap? Pues no sab una cosa, anuch enc,

no sab que veig sentint per vostre una especie de simpatia.
Alo. Si? pues muni ~~solixó~~ es lo que desitjo; ^{comendant} ~~coronel~~.
Cos. (Y aquest es el Benito que diu en diu! per vida de...!)
Dini. Pero, hi perquè no m'ho ha dit avans? Vamós expliquis, Benito. Quin negoci
es aquest de que vol parlar-me y que el seu papa aproba segons diu la carta?
Alo. Com ~~com~~ jo voldria parla' ab vostre a' solas... la meua cortesia de gent... no m'permiet
Dini- Cosme, amic meu, ja ho sents? el fill de Murria... No podens contrariarls ab ve.
Cos. Esta' molt bé. Jove, hasta ~~la~~ ^{la} vista luego.
Alo. Molt servidor.
Cos. (ab intencio) Hasta la vista. (anantse)

Escena 12

=
Dini. Alo.
=

Alo. Ante tot es precis que m' digui, perquè així m'ho ha semblat, si hauré comés
alguna intervenció salvant la vida ~~del~~ pobre goset?
Dini. ~~Complota~~. Ya li explicaré... Are anem al asunto: vejam en que puch serbe útil?
De numerari

Alou Comendat es una historia.

Sim Bravo!

Alou Primera part. Li agradan els factens? tranviás?

Sim Malahida la gracia que m'font. A mi dongueni un caball bo' o' be' las mevas canas.

Alou Y el fanch que s'posa pe'ls carrers de Barcelona cuant caluen cuam gotas?

Sim Menos.

Alou Sens embarg aquestas dos plagas de la vida barcelonesa, tenen un punt de vista sublim, hermoi, piramidal' y es que una senyora no pot saltar un sot d'aigua, ni pujar a un tran-via sense ensenya' las sevas extremitats inferiors, es di, el pen. Aixó que es la meva ilusió sens hincets, va' pe' que lloques uns baixos en el carrer de Fontanelles, que tenia la prior tras a' rant de terra, y desd' about veyo; quin pens, ^{comendat} ~~coronel~~, quin pens!

Sim Canari! quin quit!

Alou Oh! a' n' aquesta part de la cama de la dona, hi ha' un, jo no se que, que va' dret, dret cap aqui. (senyalar el cor)

Sim Ah! tuan! ja ja ja!

Alou Duchs be'... fa' tres mesos... era un dia de primavera... feya dotse horas que no paraba de ploure, y els tranviars y cotxes anaban d'una part a' l'altra. Yo com de costum estava sentat

x plena de porqueria

a la finestra, cuant de prompt, oh dol... resort, veig sobre las pedras d'una brota acera x
dos miniatures del celeste imperi... dos penets arrebatadors... Jo ab la vista devoraba a-
quellas preciositat... aixeco ls ulls y veig una cara d'angel... la flo' era dique del
sen talc... No agafa' com una prisansa... y pum! 'm vaig llansa' al carrí ^{com una xispa}
_{electrica}

Simi

Aixi era jo cuant jove.

Alon.

Surto, frenetich com un desesperat... devoro ab una mirada cuarenta metros d'acera -
y... ay! re... l'angel havia desaparegut, o mes ben dit, havia volat... ab els seus
dos penets. Van passa' dos mesos y mitj y vaig torna' a la meua vida ordinaria...

Simi

Ya!

Alon.

Est inutil. Els penets de la desconeguda sempre estaban ab mi... devant dels ulls... a la
roba... al lit... menjaban ab mi... y... durmián ab... ay! dispenzi, quant hi penso,
no se ahgut loco.

Simi

Els va' trova' si, o no?

Alon.

Si. Avuy fa' quinze dias que vaig arriba' a n'aquet poble: vuit que hi va' habé
ball a casa l'alcalde.

Simi

Jo hi era.

Alon.

Jo també. Els dos hi eram. Jo en un ball mi diverteixo facilmente: soch d'aquells
que s'posant recolats a una porta y observen a través dels lentes colocats sobre'l vai, lo

que bonament ensenyen las senyoras ab los precipitats moviments del ball. Ya may balls.
 Pues be, aquella nit estava jo al ^{puceto} ~~lloc~~ de costum. I vallaba ~~una americana~~ (contaba una polka)
 Era... la... la...

Don. Que es això?

Alon. M'ha ^{polka} ~~americana~~ Yo seguia distret mirant aquelles onades de carn humana que passaban per la meua vista... quant de prouta y entre un d'elles ~~descobri~~ descobrí cobertes de glasa y icti; descobrí dos ratetas blanques...

Don. Els aspirats penets?

Alon. Adornats, ab unes ~~sevelletas~~ ^{sevelletas}... una monada... Ay Coronel! vaig quedar-me durant uns minuts com cloroformisat... perquè ha de saber que el meu cor, se algo de volcan. No vaig retornar al us de la paraula fins que la meua angel va atravesar la sala del bras d'un altre senyora, com disposada a anar-se'n. Yo estava estatic! Oh! moment felis! Tement perdre-la per segona vegada, vaig preguntar a uns joves qu'ara aquell moment estobabant al meu costat, qui eran aquelles senyoras... aquells dos angels. - y van dir-me: - L'una es la esposa y l'altra la filla del senyor comendat.

Don. M'ha esposa y ma filla!

Alon. Si, ^{comendat} coronel, si! la seva encantadora filla... y la seva esposa no menor encantadora.

Don.

Ahont anem a parar?

Alon.

Solsament a m'aire; estich perdudament enamorat... ab un amor de cinquanta
ta grans... de la seva encantadora filla: Comendant, m'vol per jendre?

Don.

Jove, la seva demanda m'ha commogut... pero mes m'ha admirat. A la vri-
tat, fa molt temps que no he vist els pens de la meua filla; pero no ls crech
ab la potencia de inspirar un amor tan gran.

Alon.

Que no?... voste s'enganya comendant, voste s'enganya... yo soch una pro-
ba vivent. ⁺ ~~alo-~~ Si senyo, si, peseta y tot lo que vulgui.

+ Don.
Don.

Tot quel ^{ba vivent. +} siga franch? ⁺
Mes el diable se m'emporti que si no me ^{estiriani} agrada mes ^{per jendre a} voste que ^{la n'al} ~~men~~
men arrich de Cosme... Logri que ma filla l'estime... y.....

Alon.

Ay! Comendant!

Don

Digni: Dat cas que ella hi consentis, tindria dificultat en firmar aqueixa
mateixa nit ls contractes matrimonials?

Alon

Ah! No senyo: vol calla. Quant antes, millor.

Don

Bravissim! Vair a fe que vengan aqui m'esposa y ma filla... donquels
una carga... no tinga p... a la bayoneta.

Alon.

Torre ls possibles! Pero jo voldria agradar a la seva senyora y com no tingh.

Soni.

el gust de conèixer el seu ^{natural} gemit, hinch pò de conèixer alguna borbosa.
 M' esposa té un cor molt sensible. Entehi per la par del sentiment. Per exemple;
 li diu qu'ha salvat un gos... pero no ho digui a' ma filla sobretot; digali que
 al contrari, digali que la ofegat... Aixó li agradara

Alon

Molt bé! magnífich!

Soni

Jo vaig en busca del notari. de n va
 Escena 13

Alonso.

Va' en busca del notari! Oh! ditxa! oh! felicitat Aixó es arriba y molre: Dura ma
 segada ^{m' empaso} ~~ma passó~~ tota la lluna de mel! Aixó es gran; piramidal! - Sens dubta
 qu'hanra rebut la carta que li he escrit aquest demati!! Ah! bé deya el papa...
 que com a mi no m'ho ~~portem tot, pestat~~ ^{portem tot}... Ay! vaig sentirme unas posigollas
 per tot lo cos que... Ellas son... Oh! que bonica!

Escena 14

Dits - Elvira e' Ygnis

Alon.

Senyoras!

Ygnis

(Baixant la vista) Servido...

Elvi.

(Es ell! El jove que fa deu dias que m' segueix)

Alon.

Senyora... (Es divina.)

Elvi

(No pren a l'un ~~per~~ l'altre!)

Alon.

(La mama' es molt humida.) Senyoras, aqui teneu un pretendu, un... m' veig obligat a invocá la gravetat imperiosa de las circumstancias, per justifiá la ~~absent~~ ~~de~~ ~~la~~ ~~breu~~ ~~visita~~ ~~de~~ ~~ma~~ ~~vinguda~~, lo inesperat...

Ygnis

Lo inesperat!... Ah! no!

Alon.

Yo hauria preferit qu' aquesta paraula haquies surtit dels preciosos llavis de sa filla... En fin...

Ygnis

(Mirant) Ja hem vist a vosté varias vegadas pe' l' passeig, y hem compris el foc de sas miradas.

Elvi.

(Mira la posturera!

Alon.

(Mira la mama! Semblava una mosca morta!) Com! s'ha dignat ficar en mi?...

Ygnis

Si. si. Y lo que m' diu en la carta d' aquest demati...

Alon. La meua carta!

Elvi. (Si deixo que parli va' a' cometre un homicidi.)

Alon. Que? voste' té la carta?

Ygn. Es a' dir...

Elvi. Soch jo qui la ha..... (No dech deixarho per mes temps ab aquest error.)

Alon. (La ho ensenyada a la marna! Es una filla ^{modela} ben educada.)

Elvi. (Es necessari que jo la advertixi!) Dech advertirli dirli:...

Alon. Senyora, jo crech que la carta no conte' res per poguerla reproba' una marna...

Ygn. La ho crech!

Elvi. Sens embarg, permetin que li diga.....

Alon. No senyora, y si fos d'altre modo, tota la meua sanch, no bastaria per rentá aqueixa ofensa... Ademés, m'atreveixo, a' dirli que no sera' la primera vegada que per causa de voste' no hagi consegut ~~sanch meua~~ la meua sanch.

Ygn. Com!

Elvi. S'ha brallat ab algu'?

Alon. No, pero m'han mosegat!.....

Lar dos. Mosegat!

Alou Si... m'ha mosegat... el gos de vostè.

Ehri Alonso!

Alous. Maura.

Ehri No; si dich si es l'Alonso el que l'ha mosegat!

Alous Ah! ja! com jo'm dich Alonso...!)

Ygn. (Com pot ser!)

Ehri 'Mo pot donar notícias?...

Alous. Si senyora, jo'ls puch dar molt bonas notícias.

Ehri Parli.

Alou (La mare es mort pe'ls gossos, la filla els detesta.) Molt poch merit trich, sens dubte en habe sapigut adivinar els seus desitjis... pero en fia, jo trich aquet merit, y desde luego el mateix gust de vostre: baix a Ygn Mo'agradan els gossos baix a Ehri Alous!

Els Es possible!

Alous. Cabal: 'ta mitj hora o tres cuarts que m'he trobat ^{a'm} al mar un gos ab una pedra lligada al coll, y después de molt treball y d'una lucta que m'ha deixat a las espaldas senyals ab sanch, he tingut la dita... o Ygn de treball bo' y sa'

à Elvi d'acabar-lo d'ofega!

Elvi. (Barbara: Horror! M'ha ofegat el gos! Pues bé, tant pitjor per ell; si es casa ab
l'Ygnés, es posarse una corda ^{que com} al coll. ^{Nada veient la casa} Y aixís ^{ell} s'ofegará també

Alv. Senyora: sols falta que ls seus preciosos llavis pronuncin una sola paraula, y serí el
mes ditjós dels ditjosos

Ygn. (Bé diuen que per obtenir la maí de la filla, s'ha d'adula la mamá)

Elv. Ja sab vosté que ls desitjos del comendant, son ordres per mi: sen aixís, apesar de que veig
molta precipitació en aquest asunto, crech que no hundra perque arrepenhirse.

Alon. Arrepenhirme jo, senyora, may, may... s'hi juro!

Ygn. No juri may, creguin.

Elv. Ay arrich meu: la vena del amor cau ^{ab molta facilitat} molt ~~perempte~~

Alon. No en riri: crequi.

Ygn. Pensi que lo que m demana, es el cor, l'aniima, la meua vida.

Alon. (Vamos es una mamá modelo!) Senyora... crech comprendra, ... y jo sabré ferme digne
de vosté. No ha tingut ~~fills~~ may fills, senyora?

Ygn. Jesús! No, senyo! (Que diu aquest home!)

Alon. Donchs bé, li juro per lo mes sagrat, ab la maí sobre'l cor que en hundra un molt
aviat.

Yga. ^(sobresaltat) Com!
Alon. ^{Com!} Ja ho venrà com! ^{Guindra}
Si, senyora, si, el fill... permeteu que li faci aquest jurament a las sevas plantas.
(S'arrodilla y a n'aquest moment apareix al fons el Comde)

Ehr. (Això es massa... y no vech consenti...)

Yga. Aixequis, per favor.

Alon. Puch esperá si favoreseu per voste... que no posará cap obstacle?

Yga. Si no dependeix mes que de mi, crequi que será molt ditxós

Alon. (a Ehr) Ay, senyora... sols espero la seva resposta.

Ehr. Jo no tuch mes que di. Tota vegada qu' es qüestio de contracte, tot lo que firmi el comendant, firmare jo.

Alon. Ah! senyora meua: no sab lo immensament felis que soch en aquest moment. Tota ma vida per aquesta paraula.

Ehr. Gracias. Hasta luego. (Ell m'ha ofegat el pobre Alonso; jo fare qu' ell s' ofegui també.)

Alon. Senyoras...

(si n van las dos)
Escena. 15
Alonso y Comde

Alou- Ya s'acosta el moment de la meua felicitat... Oh! preciosos peiets!... ja son meus, d'entre poch no us separarem may mes de mi!

Cosm (acostant) Ja esta' sol.

Alou. Magnífich! Aixó va' molt be! Don Cosme li pega un cop a la espatlla Eh!

Cosm Soch jo, jove... Enich el gust de saludarlo.

Alou. I jo a' voste!

Cosm. No dich Cosme Barugo, senvidó!

Alou. Per molts anys senyo' baruguita.

Cosm. Barugo, capita' retirat.

Alou. No ho dupto y el felicito.

Cosm. L'any mil vintcent vint, sen cadet, vaig roba' una valenciana; el marit va' volé' fe'l va lent y ab una carrabina l'vaig envia' a' sopá' ab S. Pere.

Alou. Es una historia romana! me'n alegro

Cosm. Dos anys después es va' enamora' de mi una mallorquina molt maca y noble a' demés. 'm va' planta' per un jove ros, risedet de cabells y d'una estocada a' fondo va' a' ma' a' sopá' ab el divori.

Alou. Quina mania de' envia' a' la gent a' sopá' que te' ~~sot~~ home.

Cosm. Digueu que voste' ve' a' casarse ab la filla del comendant.

Alou. Així es dir. (Si voldrà enviar-me a' sopar!)

Cosm. Jo pensaba ferla m' esposa, entent?

Alou. També es dir.

Cosm. Deixo a' la seva consideració si una persona com jo es deixará plantat pel primer qu' arribi.

Alou. Dispensi, voste' ha sigut el primer... jo el segon.

Cosm. Será així. Las vuyt d' una tarde d' estiu, hi ha' prou claró perquè s' trobui dos homes que s' busquin.

Alou. A las vuyt, eh? Molt bé.

Cos. ~~Plom i acer~~ Al barranch ver.

Alou. Conforme.

Cos. Plom ó acer?

Alou. Plom.

Cos. Quin ull vol perdre?

Alou. Es indispensable perdre un ull?

Cos. Es indispensable.

Albi. Allavors el de la dreta com Gambeta

Cos. Molt ben pensat... ludios, jove!

Alb. Capita'...

Cos. Adios... Pobre jove!

Escena. 16

Alonso sol.

Alb. Malhit vell! Es estrany com no ha dit que volia enviar una a' sopa...
Calla, aquí ve'l sogre! Ah! y bé ab un que fa' cara de notari. Si serà...

Escena. 17

Dit. D. Lluís - D. Jannu y Lluís

D. Lluís. Lluís.

Lluís. Comendant.

D. Lluís. Digas a' las senyoras y als convidats que baixen. Que tal jove, va' be tot?

Alb. Perfectament! Jo no sentia ares qu'una cosa, qu'era morirme sens tenir la
D. dita de veurer a' vostres.

D. Lluís. presentant Don Jannu Ricart

D. Joan

Servido!

Alon

Permetin que l'abrasi senyó notari, voste es per mi l'astre

D. Simi

Y la nueva filla?

Alon

Y consent. Estich desitjan nada en el mar de las felicitats.

Escena 18

Diti y Ehorra i Yguci vestida modestament ab molts llazos

Alon.

Senyora. Aquet es el dia que je entro al mont.

Ygn

Ay! Si... si el mes dijó

Alon.

(Que hi ha la senyora del comendant que reparo que baixa ls ulls sempre que li parlo.)

D. Simi.

No falta mes que firmar. El seu papà ja'm dona instruccions, y el senyó y jo ho hem de fer mes que transcriurelas.

Alon.

Donchs qu'esperem?

Joan.

Que firmi el novio. Pruire la senyora.

Alon.

Oh! di'xa!

Simi.

Afortunat joven, donqui la ma' a la futuro.

Alou (dirigithe a' Elvira) Oh! Ah! Comendant!

Ygu. Com!

Alou Li dich que a' ma filla.

Al. Pues, be', aqui esta.

Sui Li dich que a' ma filla: aquesta es m' esposa! Yaya una gracia!

Alf. La seva filla! - la seva esposa!

Ebr. Vaig a' atou! Me'n alegro.

Alou. Que vol di'?

Sui Pero, vaiga que fem?

Ebr. Soch la seva mama' politica en segona nupcias.

Alou. Yeste! Son March!

Ygu. Estich esperant.

Sui Que vol di' aixó: no m' ha demanat la ma' de la meua filla... si, o no? Donchs aqui la te'!

Alou. Plamps y trous!

Sui Que te'?! Esta' indisposit?

Alou. Dispensim pero la alegria - la felicitat... yo' m' pensaba - jo confundria l'unc

ab l'altre.

Ehri. (Pobre jove! ha sigut massa terrible la meua venjança.)

Alou (Prime m' matala que...)

Jam crident El murri.

Sui. Tamos, jendra meu, que li pasa?

Alou Ja... si... dech esta fet un bitxo.

Jam Tivini.

Alou Gracias - No, no firmo. (Aquet fenomen! aquesta plaga! No may!)

Sui Es estrany! No... si... Tassi el favor de mirar-me

Alou Y perque vol que'l miri?

Sui Vostri no ~~esta~~ hi es tot.

Alou Ja ho crech (Casarme ab aquesta dona, meu!)

Sui - (La vista li frig del cap... la barba li tremola... els dits se li cargolan. Jove no se sembla at Otelo d'un modo horroros.)

Alou A n' a qui?

Sui A Otelo.

Alou A Otelo?

Sini. No m'ha dit qu'ha sigut mosegat per el gos.

Alon. Di seruyó.

Sini. Y no li han cauterisat la ferida?

Alon. No.

Sini. Oh! desgraciat! ~~Alon~~ Ebría estabas segura de que te' Alonso. - ?

Ebr. Jo no sé.

Sini. No ho sabs? Aixó es un fet. - Aixís va' ferho l' Otello at' a' al meu germá -
retrocedant espantat no, no s'acosti.

Alon. Pero que te' comandant?

Sini. Ebría, Y qués, veniu, fugiu tots ... aquest' home es rabiosí.

Jani. Rabiosí! Oh!

Yga. Ah!

Tot. Rabiosí! -

tot hom fugí; uns tropesau ab altres; alguns cauen per terra

Escena - 19

Alonso queda sol.

Vent. Sini. Aigua! que rabia!

Alon. Que rabia! Qu' es aixó! Ah! ja entenche! Si creuran... no es altre cosa... las preguntas del comandant... La mosegada del gos... No mes m' faltaba aixó

"No creuen rabios!... Mort del susto, no dich que no, pero rabios! Pero calla!
Això va bé; un home rabios no pot casarse a menys qu'estigui rabios d'amor.
La llei no deu permetre... no pot. Jo no puch casarme. Ay! gràcies a tots els
sants de la Cort Celestial que ja no'm caso.

Sun Desde la fucina Com se troba jove?

Alou "Brayent poch?"

Sun ("Poch! pobre jove!")

Luis Desde un altre fucina Que faig comendant?

Sun Donali aigua. Vol aigua?

Alou Gràcies: no trich set.

Sun Mal sintoma.

Luis Jo darhi aigua... no, no: no bairo'm mosegaria.

Alou (S'han tornat bojos aquesta gent!)

Sun Douchs, que fem?

Luis No hi veig mes qu'un medi.

Sun Quin?

Luis Matarlo...

Siri

Home!

Al

Basta! Pero, senyors...

Siri

Això es massa. Vaja a busca Deixemlo comunicat. Això es molt sa.

Al.

Di, molt sa.

Siri

Tornu aviat. (Pobre, no durara' mitj hora!)

Alon

Jo no vuy queda' tancat ni casarme: vaja. Obriu, y prou ^{de} brama. Obriu. Ah!

Escena 20

dit y Elvi

Al.

Ah! senyora; expliquin.

Elvi

No es res: el meu espi s'ha figurat que'l meu Alonso estava atacat d'hidrofobia, y això es tot.

Al.

No parlo d'això: parlo del quid pro quo.

Elvi

Molt sencill. La senyoreta Ygnés, es la nueva filla politica

Al.

Allavors voste' ni ha enganyat... voste' s'ha burlat de mi!

Elvi

Era molt just. Voste' ni ha dit qu'habia ofegat al meu gos.

Alon

Pero si jo he sigut qui l'ha salvat de la mort! Are be, senyora, concedeixin un favor. Treguin d'aquet compromi. El meu cor vechora a la seva filla politica.

Elvi Allavors, fugi--
Alou Si pero, per ahont?
Elo Ja no hi es a temps

~~seu~~

Escena 21

Dits - D. Simó - Lluís y comendat.

Simó Aquí'l tenim! Cuidado a acostarsi.

Lluís No tinga po: deiximel per mi.

Alou Es possible qu'encara ~~cregui~~^{tingui} aquesta mania, comendant.

Elvi Y li diu mania...-

Elvi Si mania, porque aquet jove está tan cabal com tu y tots.

Simó Ting, no ~~te acollis~~^{l'acollis}, desgraciada.

Elvi Aquí tants al Alouso, alegre com sempre, que't treura de duptes. Miratel.

Simó Estàs segura?

Elvi Si ha regut aigua.

Simó Ha regut aigua? Es la millor senyal! Ay! quin per mi he tret de sobre! Dits.

perssi jove....

Alou Eno té ha de que.

Siri - Allavors a que venian aquells estrens y ganxotes de sorte? 23
Alon. Re... com que m' casaba axi tout de sospetou y es la primera vegada...
Siri Comprench! preparis donchs a rebre una noticiã cruel... fatal!
Alon Com?
Siri Mire

Escena última

Dits - Ygras y Cosme convidats

Alon. Y que?
Siri Jo sento molt tenirhi que di... pero com tots el donabam ya per mort... y sent ja a n' aqui l' notari... y com l' amic D. Cosme la volia... y ella no s' hi oposaba...
Ygr. ~~Oh!~~ Si... y doch d' un altre.
Alon. D' un altre! Deu meu!
Siri Sesequis hombre!
Alon. Oh! ditxa! oh! felicitat!
Siri Com!
Cos- Jo he guanyat. Apesar d' això, si no hi fa falta l' ull...
Alon. Moltíssima, moltíssima. S' ha acabat. Sigui ditxos... jo era...
Siri La víctima! Oh sento, jo voldria recompensarlo.
Alon. L' única qu' ho pot ferho, es aquesta senyora. Segon l' anunci voste'

promet al que toren el yos...

Sini. Vriat! Donah ciuch pesetas.

Eho. No.. lo que li regalo es l' Alonso. -- lo que mes me estiro.....

Alon. Oh, gracias, senyora, gracias! May ni hauria abreit a' demanarla. Ell a' me de se el meu tocayo, sera el meu fiel amich. ~~Visca l' Alonso!~~

Sini. Pues pilla si ni m fas un gran favor! Creu.

Alon. ^{visca el alonso} ^{visca el alonso} ^{visca el alonso} Jo li prometo senyora que mentre visca l' muniare com si fos ^{un} fill meu. Ay! Be en sentit figurat, y si Deu se me l' emporta, fare' disecarlo, para el colocare' dntre un globo de cristall y aixis l' biude fins el resto de la nueva vida. Jo ni en veig d' aquesta casa ahont no deuria habe' entrat. Sigueni tots debcosos

al publicu

